

sosialurin

VIKUSKIFTIÐ

Ritstjóri:
Hans Thomsen

Summar í Spania

eftir Nordahl Grieg

4. partur

Strangur sensurur er í Spania, og teir útlendsku tíðindamenninir sleppa ikki út til frontin, men ein morgunin eydnast tað Nordahl Grieg at fáa pláss í bilinum hjá einum sponskum blaðmanni, og nú hittir hann nakrar av teimum nógv umtalaðu sponsku stjórnargeneralunum

»Synir Onglands«

Álopið uttan fyri Madrid var í fullari gongd, men eingin av teimum útlendsku tíðindamonnum fekk loyvi at koma út til frontin. Hvønn morgun skundaðu teir sær niðan á pressusensurin at vita, hvussu vordið var, men svarið var altíð tað sama: »Nei, heldur ikki í dag«.

Trekir og beiskir í huga hoknaðu teir niður á stólarnar og spurdu, um hetta skuldi vera kriggj. Á borðinum stóðu skrivimaskinurnar so líkkistukendar undir svørtum hettum úr voksduki.

Pressan helt til í einum gomlum stórmannshúsum tætt við Puerta del Sol. Har var ein ovurstór forhøll, og allastaðni stóðu standmyndir nútímans sponsk høg-myndalist, sum her var stúgvad saman, nú meðan kriggið var.

Seinnapartarnar fóru vit av og á at hyggja eftir onkrum filmi, sum gekk. Í fleiri vikur var sýndur »Synir Onglands« best umtókti filmurin. Henda rokkenda frásagan um bretska heimsveldið mátti annars ikki verið serliga væl-hóskandi fyri fræslisstriðsmenninar í Madrid. Í heilum sást tú eingilskar heryvirmenn koma turnandi á hestbaki eftir indiska fjallalandslagnum, seta eld á býir og gera skomm og skaða um seg, so blóðið fleyt sum áarstreymur, alt samalt fyri at verja Ongland, sum er so friðsælt og grønt. Men upp á ein kringsettan bý kendust hesir tvey túsund tvisporandi metrarir av filmi sum ein lætti. Glæð klappaðu fólk at siggja allar hesar muhamedsmenninar, so arabiskir at siggja til, taka til rýmingar.

Allar biohøllir, sjónleikarhús og matstovur lótu aftur um dagsetur. Í einum býi fullum av hermonnum, kringsettur av deyðanum í allar ættir, hevði tú væntað eitt vilt liv, men dansistovur vóru ongar opnar.

Ýlini køvdu sendingarnar

Nøkur kveld hevði eg nakrar sendingar í útvarpinum til Norðurlond. Ein tjúkkur, blidligur maður í ullintari skjúrtu og revolvara við lið stóð inni í sendararúminum og gálvaði eggjandi inn til mín. Undir einum uppslagi,

har skrivað stóð »Verið tigandi«, sótu teknikararnir og spældu kort. Men alt kódnadi í ýlunum frá sendarunum hjá Franco; framman fyri hasari mikrofonini kundi tú sita og rópa so galið tær lysti, púra vissur í, at ikki eitt menniskja í allari verðini hoyrði teg.

Tá eg kom upp úr úvvarps-

kjallaranum, skundaði eg mær oman eftir tí myrku gøtuni, tí hon lá beint í skotlinjuni. Á heimleiðini kom eg fram við »Palace«, tí stóra glæsiliga hotellinum. Nú høvdu teir tað til sjúkhus, og har var fult av særðum hermonnum. Í heilum hoyrði tú teir geva seg av pínu: oi, oi, oi, ljóðaði tað út gjøgnum vindeyguni, sum stóðu opin, og við hvørt róptu teir upp á madre mia, upp á mammuna.

Hvørt kveld kl. 10 kom ein tíðindamaður hjá Miaja generali við tíðindum frá krignum. Hetta varð útbýtt millum teir útlendsku tíðindamenninar, sum tóku við hesum heldur beiskir í hug, tí hvør tann einasti av teimum var ein gorphungaður tíðindaveiðuveiðumaður. Hetta vóru stak dugnaligir menn, sum sjálvir vildu sleppa at viðgera evnið og ikki vildu lata sær lynda bert at fáa ein pappirslepa stungnan í hondina. Hevði ein teirra framihjá fingið at vita, at jørðin fór at ganga undir í morgin, hevði hann so findarglaður sett seg at skriva hesi stórtíðindi upp á maskinu.

Vit fara til frontin

Sum dagarnir gingu, fóru vit allir at ótolnast, vildu sleppa út til frontin. Eitt kveldið frætti eg frá nøkrum sponskum vinmonnum, at ein blaðmaður, Lino, frá størsta blaðnum í Madrid, skuldi fara. Eg fór at hitta hann. Hann hevði eitt pláss eftir í bilinum og segði, at eg skuldi sleppa við.

Vit hittust morgunin eftir kl. 7. Á tí svalligu, kláru luftini hingu nakrar smáar meinaleysar skyðigljur. Loftverjan skeyt eftir einum fascistiskum jagaraflogfari.

Umframt Lino, bilstjóran og meg, skuldi eisini ein fotografur koma við, men har komu tveir, við fototóli og revolvara, lágvaksnir, kimilígrir menn. Báðir høvdu stóran ring á hondini við

Spanska kirkjan hevur øll hesi árin styðjað Franco og stýri hansara. Vinstrumegin ein limur í einum loyniligum kirkjuligum felagsskapi, høgurmeigin ein høgur heryvirmaður